

УДК 373.5.014.3.018(410)(043.3)

К. В. Гарашук,

кандидат педагогічних наук, доцент

(Житомирський державний університет імені Івана Франка)

kirilh@ukr.net

ORCID: 0000-0003-4518-3114

ЗНАЧЕННЯ БРИТАНСЬКОГО ДОСВІДУ СТРУКТУРНОГО РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА

У статті доведено, що реформування вітчизняної шкільної освіти буде ефективнішим, якщо враховувати позитивний зарубіжний досвід у цій галузі. На прикладі реформаторської діяльності британських урядів кінця ХХ – початку ХХІ ст. показано, як послідовне структурне реформування призвело до суттєвого покращення в системі загальної середньої освіти. З'ясовано, що перспективними для української освіти є диверсифікація середньої освіти з дотриманням рівних освітніх можливостей та соціальної справедливості; практичне здійснення персоналізації навчання; розвиток інноваційних шкільних мереж; перетворення школи на центр громадського життя шляхом надання спільноті освітніх та соціальних послуг.

Ключові слова: освітня реформа, структурне реформування середньої освіти, інноваційні шкільні мережі, диверсифікація середньої освіти, освітній вибір, персоналізація навчання, інноваційний потенціал, мультиакадемічний траст.

Постановка проблеми. Модерне суспільство вимагає від сучасної школи значно ефективнішої діяльності. За слушним спостереженням В. Яблонського, Україна перебуває в силовому полі тенденцій, що стосуються переходу людства до нової фази цивілізаційного розвитку, яку визначають уже не лише як інформаційне суспільство, а дедалі частіше – як суспільство знань. Поставивши за мету входження до кола найбільш розвинених країн світу, українське суспільство має перетворитися на таке, що постійно навчається, динамічно нагромаджує й ефективно використовує нові знання [1: 3–4].

Безумовно, у сучасній вітчизняній шкільній освіті відбуваються позитивні зміни, і наша держава поступово, хоча й не дуже швидко, рухається в напрямку загальної модернізації. О. Локшина відзначає, що значні досягнення української школи не виключають існування низки проблем, зумовлених сукупністю об'єктивних і суб'єктивних факторів, серед яких – непослідовність у реалізації державної освітньої політики в царині змістотворення, недосконалість чинного законодавства щодо розроблення державних стандартів, відсутність ретельного прорахування можливих позитивів і негативів пропонованих інновацій, недостатній рівень комплексного наукового супроводу та експериментальної перевірки нових предметів / курсів, моніторингу успіхів та невдач у галузі змісту для прийняття подальших рішень [2: 27].

На нашу думку, здійснюючи радикальне реформування шкільної освіти в нашій державі, варто враховувати зарубіжний досвід і здобутки в даній царині. Для вітчизняного шкільництва може бути корисним багаторічний досвід продуктивних британських реформ у системі загальної середньої освіти, що в результаті призвело до суттєвого покращення якості діяльності цієї системи.

Аналіз актуальних досліджень. Специфіку структурного реформування британського шкільництва вивчали такі зарубіжні науковці, як: К. Бенн, С. Болл, С. Бредлі, С. Горард, Р. Джонатан, Е. Епстейн, А. Манк, Д. Мілібенд, І. Морріс, П. Радд, Х. Сільвер, К. Тейлор, Дж. Фітц, М. Фуллан, Д. Харгрівс, Д. Хопкінс та ін. Вітчизняні компаративісти Г. Бутенко, Г. Вороніна, К. Гарашук, Н. Костенко, І. Лиценко, О. Локшина, А. Сбруева, Р. Сойчук, К. Стеценко, Ю. Ткаченко, І. Чистякова тощо також зробили помітний внесок у вирішення даної проблеми. На нашу думку, інноваційний потенціал англійських освітніх реформ потребує більш глибокого вивчення (з подальшою перспективою їх застосування в умовах українського шкільництва), тому що ці реформи вже успішно пройшли серйозне випробування практикою.

Мета статті: охарактеризувати здобутки структурного реформування системи загальної середньої освіти у Великій Британії в кінці ХХ – на початку ХХІ сторіччя, з точки зору можливостей їх творчого використання у вітчизняному шкільництві.

Завдання дослідження:

- аналіз результатів системних структурних реформ у середній освіті, що проводилися британськими урядами в зазначений період;
- визначення інноваційного потенціалу даних освітніх реформ у площині їх можливого використання в українських середніх загальноосвітніх закладах.

Виклад основного матеріалу. Суттєві досягнення структурних реформ у системі загальної середньої освіти сучасної Великої Британії мають потужний інноваційний потенціал і можуть слугувати прикладом для України. Зокрема т. зв. "третій шлях" в освітній політиці, обраний британськими урядами кінця ХХ – початку ХХІ ст., забезпечив наступність програм структурного реформування в середній освіті

й у 1979–1997 рр. (період панування консервативної ідеології), і в 1997–2010 рр. (домінування соціал-демократичної ідеології). З 2010 року й дотепер при владі знову перебувають консерватори.

У 2015 році Нікі Морган, тодішній міністр освіти Великої Британії, започаткувала програму викорінення неефективної роботи вчителів. А в березні 2016 було прийнято п'ятирічний план перспективного розвитку освіти Англії "Educational excellence everywhere", який базується на п'яти ключових принципах:

- діти й молодь понад усе (упевнитись у тому, що діти та їх батьки задоволені якістю освітніх послуг);
- великі плани на майбутнє кожної дитини (прагнути, щоб могли реалізуватися всі діти без винятку, створити умови, за яких не буде забутих груп чи районів);
- результати, а не методи (встановити й добре визначити результати та дозволити професіоналам вирішувати, яким чином їх досягнути за допомогою інноваційних рішень на місцях);
- підтримка автономій (забезпечити фінансування, контроль, відповідальність, звітність, гарантувати закладам можливість співробітництва й одержання необхідної підтримки для досягнення успіху);
- швидко реагувати на потреби й виконання (гарантувати вчасне реагування на потреби й виконання, бо автономію можна отримати і втратити) [3: 124].

Запропонований пакет реформ дозволить прискорити процес удосконалення шкіл. У 2000 році в Англії були впроваджені "незалежні державні школи", так звані "академії". Вони безпосередньо фінансуються центральним урядом, а не місцевими радами, як звичайні школи, а також отримують часткове фінансування з приватних джерел. Найчастіше спонсорами виступають бізнес-організації, хоча деякі академії отримують допомогу від університетів і благодійних організацій. Академії можуть об'єднуватися в мережі та мають більшу автономію в порівнянні зі школами, що знаходяться в управлінні місцевих рад. З 2012 року уряд Великої Британії почав у примусовому порядку переводити в статус академії школи, які мали задовільні або низькі рейтинги. При цьому нерідко в односторонньому порядку змінювалися керівні органи й директори шкіл.

Для послідовного покращення якості викладання по всій країні створюється динамічна система, за якої батьки матимуть більше прав голосу в навчальних закладах і відіграватимуть активну роль у навчанні своїх дітей. Згідно із стратегією Білої книги "Educational excellence everywhere", для підвищення стандартів навчальні заклади заохочуються до спільної роботи в мультиакадемічних трастах, що уможливить обмін ресурсами, персоналом і досвідом. У межах академічної системи сильні школи та їх керівники поширюватимуть свій вплив, а ті заклади, в котрих виникнуть проблеми, оперативніше отримуватимуть необхідну допомогу. Стратегічна мета Білої книги "Educational excellence everywhere" – до 2020 року перевести більшість шкіл на рівень академії. Остаточо цей процес має завершитися до 2022 року [3].

Як бачимо, наведені факти свідчать про те, що сучасний англійський уряд налаштований на екстрені докорінні зміни в освіті. І. Лиценко пояснює це необхідністю переконання середнього класу в дієвості державної освітньої системи, в її спроможності задовольнити потреби в якісній освіті. Дана програма спирається на ряд принципів: амбіційні стандарти, децентралізація відповідальності, високий рівень інформованості суспільства щодо результатів діяльності шкіл та чітко поставлені освітні цілі, звітність (передбачає інспектування), втручання у справи шкіл у напрямі, зворотному до рівня їх успішності (нагороди, допомоги) [4: 461].

Послідовність і наступність політики англійських освітніх реформ максимально сприяли успішному розвитку освітньої системи. Керівництво держави усвідомило: структурне реформування не можливе без дотримання єдиної логіки протягом кількох політичних циклів. На жаль, нестача політичної мудрості й прагматизму подеколи заважає вітчизняному шкільництву поступально рухатися вперед. Саме завдяки збалансованим діям британських урядовців у царині середньої освіти було створено конкурентне середовище, в якому кожна школа має боротися за свого учня, шукати власну ринкову нішу. Переважна більшість навчальних закладів об'єдналися в інноваційні мережі, що значно примножило їхній інтелектуальний і соціальний капітал. Структурне реформування в галузі шкільництва сприяло створенню ефективної освітньої системи, яка базується на засадах широкого освітнього вибору: йдеться, передусім, про персоналізацію навчання та про глибоко диверсифіковану пропозицію навчальних програм.

Упровадження Національного курикулуму (НК) як нового освітнього стандарту стало початком кардинальних змін на центральному рівні управління системою британської загальної середньої освіти. Інноваційні зміни почалися з прийняттям Закону "Про реформу освіти" (1988 р.) (Education Reform Act – ERA). В основу сучасного НК покладені принципи концепцій освітнього вибору та персоналізації навчання, що дає змогу учням самостійно визначати зміст освіти та індивідуальну траєкторію його засвоєння. На думку Д. Мілібенда, персоналізоване навчання передбачає високий рівень очікувань від

результатів кожної дитини. Такі результати досягаються шляхом ефективного викладання, що має основою глибоке знання й розуміння освітніх можливостей і потреб цієї дитини [5: 247].

Нові державні стандарти змісту освіти були створені на початку XXI ст. (2004 р.) і в системі загальної середньої освіти України. Особливістю стандартів стала наявність як державного компонента, так і регіонального та шкільного. Вивчення британського досвіду персоналізації навчального процесу дозволяє говорити про доцільність запровадження в освітню політику та шкільну практику нашої держави таких ідей:

- обов'язкове надання учням можливості вибору курикулуму, тобто формування змісту освіти, що є особистісно значимим й задовольняє індивідуальні освітні потреби;
- розробка й застосування навчальних стратегій, спрямованих на формування індивідуальної освітньої траєкторії та навчального стилю кожного учня;
- запровадження професійної підготовки допоміжного педагогічного персоналу, зокрема введення у штат школи широкого кола фахівців, які разом з учителем зможуть забезпечити розвиток різноманітних пізнавальних потреб учнів;
- розвиток різнобічного партнерства школи з місцевою громадою та інституціями, що забезпечують соціальний супровід сім'ї та дитини і таким чином сприяють успіху в навчальній діяльності [6: 121].

Завдяки реформуванню в британській освіті принципово змінилися й відносини між LA (місцевими органами управління освітою) та школами, тому що із запровадженням автономного шкільного менеджменту широке коло управлінських повноважень було передано безпосередньо навчальним закладам. У свою чергу місцеві освітні адміністрації з традиційних управлінських структур перетворилися на посередників із пошуку партнерів для мережевого співробітництва (маємо на увазі програми шкіл-лідерів, програми "Партнерство у здійсненні змін", об'єднання спеціалізованих шкіл та академій (SSAT) і т. ін.).

Розробники концепції "Нова школа" відверто визнають надмірну бюрократизацію вітчизняної школи: "Вільну людину може сформувати лише вільна особистість. Нинішня школа скута кайданами бюрократії та надмірного контролю. Нова школа матиме широку автономію. В умовах децентралізації на державному рівні управління будуть визначатися стандарти освіти та забезпечення моніторингу якості освіти. За дотримання цих стандартів буде відповідати окремий центральний орган виконавчої влади із забезпечення якості освіти із залученням громадськості. Натомість безпосереднє управління школами буде здійснюватися на місцевому рівні. Зростає вплив місцевих громад на формування локальної освітньої політики, з урахуванням місцевих культурних особливостей та особливостей ринку праці, на основі державної освітньої політики" [7: 29].

Гадаємо, що особливо корисним для українського шкільництва є британський досвід диверсифікації типів шкіл загалом і досвід створення спеціалізованих шкіл зокрема. Завдяки диверсифікації освітньої системи зростає кількість шкіл, в яких діти можуть отримати високоякісну освіту, учителі постійно підвищують рівень своєї кваліфікації, регулярно вивчають і поширюють передовий педагогічний досвід. У таких навчальних закладах створені умови і для реалізації індивідуальних освітніх потреб учнів, відповідно до їх індивідуальних запитів.

Згідно з вітчизняною "Концепцією профільного навчання в старшій школі", мета профільного навчання – забезпечення можливостей для рівного доступу учнівської молоді до здобуття загальноосвітньої профільної та початкової допрофесійної підготовки, неперервної освіти впродовж усього життя, виховання особистості, здатної до самореалізації, професійного зростання й мобільності в умовах реформування сучасного суспільства [8]. Однак слід констатувати, що в Україні дотепер концепція профілізації старшої школи ще не втілена на належному рівні. Нині активно розвиваються елітні платні навчальні заклади (ліцеї, спеціалізовані школи, гімназії тощо), які через фінансову недоступність для сімей із низькими статками поглиблюють соціальне розшарування в суспільстві. Вважаємо, що вивчення й розповсюдження британського досвіду в царині розвитку спеціалізованих шкіл різних типів може позитивно вплинути на якість вітчизняної освіти.

У справі поширення інноваційного педагогічного досвіду велику роль відіграли британські шкільні мережі, зокрема об'єднання навчальних закладів навколо так званих "шкіл-маяків", "шкіл-лідерів". Поглиблене партнерство між навчальними закладами, педагогічними колективами та окремими вчителями сприяло відродженню шкіл у соціально занедбаних районах. Хоча вітчизняні інноваційні школи також взаємодіють між собою, однак успішним українським школам ще бракує належного сприяння як із боку держави, так і з боку всього суспільства. Певна річ, лише отримавши державну фінансову підтримку й належну самостійність у виборі партнерів та у використанні фінансових ресурсів, інноваційні методичні центри зможуть забезпечити підвищення ефективності навчальної діяльності й в Україні.

Для змін у галузі освіти, як справедливо підкреслює Д. Харгрівс, результатом є не тільки рівень досягнень школярів, а й рівень відповідної роботи вчителів. Тобто інновації у царині освіти

передбачають "утворення нового знання та оволодіння вчителями новими вміннями, необхідними для того, щоб робити справу по-іншому і зробити її краще" [9: 27]. Англійські школи-маяки проводять активну й різнопланову роботу з розповсюдження інноваційного досвіду – очну і з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Мова йде про регулярні конференції, дискусії, майстер-класи, консультації, семінари; колективне обговорення майстер-класів, в яких брали участь учителі з партнерських закладів; стажування в методичних центрах тощо. Для розвитку українського шкільництва велике значення мають такі визнані форми поширення педагогічних інновацій, як ярмарки педагогічних ідей, творчі групи, школи передового досвіду, опорні школи й т. ін. Та разом із традиційними, перевіреними часом формами обміну передовим досвідом можна й треба звертатися до нових (для нас), успішно реалізованих на європейських освітніх теренах. Так, наприклад, Україні бракує регіональних шкільних об'єднань, згуртованих навколо спільного методичного центру; національних інноваційних мереж, які долучатимуть наших педагогів до відповідних міжнародних мереж.

У концепції "Нова школа" наголошується на тому, що кожна дитина – неповторна, наділена від природи унікальними здібностями, талантами та можливостями. Місія нової української школи – допомогти розкрити та розвинути здібності, таланти і можливості кожної дитини на основі партнерства між учителем, учнем і батьками [7: 18]. У процесі реалізації цієї високої місії може стати у пригоді досвід діяльності британських розширених шкіл, основою яких є співпраця шкіл, місцевих громад, соціальних установ, установ по захисту здоров'я, що забезпечує інтеграцію освітніх послуг, соціальних послуг, послуг із захисту здоров'я і людських прав. Гадаємо, що в недалекій перспективі вітчизняні школи могли б пропонувати такі соціальні послуги, значимі для суспільства:

- організація дозвілля школярів і дорослих членів громади;
- адаптація навчальних програм до потреб громади;
- заходи, що активізують зв'язок із громадами;
- організація дошкільних дитячих груп;
- залучення батьків до роботи школи;
- надання медичних послуг;
- створення молодіжних спортивних, мистецьких центрів;
- бібліотечне обслуговування населення;
- діяльність волонтерських організацій;
- організація зв'язків із поліцією тощо [6: 123].

Як переконливо свідчить британський досвід, робота розширених шкіл суттєво покращує ситуацію в неуспішних навчальних закладах. Активне залучення батьків до шкільної діяльності, пропаганда здорового способу життя, організація учнівського дозвілля кардинально змінили на краще не тільки весь навчальний процес, а й об'єднали місцеву спільноту навколо школи.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок.

Таким чином, структурне реформування британської освітньої системи суттєво розширило можливості вибору освітніх послуг, їх персоналізації та підвищення якості навчання. Особливо перспективними для розвитку української освіти можуть бути такі напрямки: диверсифікація середньої освіти із дотриманням рівних освітніх можливостей та соціальної справедливості; практичне здійснення персоналізації навчання; розвиток інноваційних шкільних мереж; перетворення школи на центр громадського життя шляхом надання спільноті освітніх та соціальних послуг. Указані напрямки реформування британського шкільництва потребують подальшого вивчення й дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Освіта і наука в інноваційному розвитку сучасної Європи : [зб. наук.-експерт. матеріалів] / [за заг. ред. С. І. Здіорука]. – К. : НІСД, 2012. – 124 с.
2. Локшина О. І. Тенденції розвитку змісту шкільної освіти в країнах Європейського Союзу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. педагог. наук : спец. : 13.00.01 "Загальна педагогіка та історія педагогіки" / О. І. Локшина. – К., 2011. – 45 с.
3. Educational excellence everywhere [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.gov.uk/government/publications/educational-excellence-everywhere>.
4. Лиценко І. О. Реформування освіти Великої Британії наприкінці ХХ – на початку ХХ століття / І. О. Лиценко // Young Scientist. – 2016. – № 12 (39). – С. 461–464.
5. Miliband D. Choice and voice in personalised learning / D. Miliband // Innovating to learn, Learning to innovate. – Paris : OECD Publications, 2008. – P. 21–30.
6. Гарашук К. В. Структурні реформи в системі загальної середньої освіти сучасної Великої Британії : [монографія] / К. В. Гарашук. – Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2014. – 158 с.
7. Нова школа : простір освітніх можливостей / Л. Гриневич, О. Слькін, С. Калашникова та ін. ; за ред. М. Грищенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/Новини2016/08/21/2016-08-17-3-.pdf>.
8. Концепція профільного навчання в старшій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/37784/.

9. Hargreaves D. H. Personalising learning : Next steps in working laterally / D. H. Hargreaves. – London : Specialist schools Trust, 2004. – 128 p.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Osvita i nauka v innovatsiinomu rozvytku suchasnoi Yevropy [Education and Science in the Innovation of Modern Europe] : [zb. nauk.-ekspert. materialiv] / [za zah. red. S. I. Zdioruka]. – K. : NISD, 2012. – 124 s.
2. Lokshyna O. I. Tendentsii rozvytku zmistu shkil'noi osvity v krainakh Yevropeiskoho Soiuzu [The Tendencies of School Education Content Development of the EU Countries] : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia dok. ped. nauk : spets. : 13.00.01 "Zahal'na pedahohika ta istoriia pedahohiky" / Olena Ihorivna Lokshyna. – K., 2011. – 45 s.
3. Educational excellence everywhere [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <https://www.gov.uk/government/publications/educational-excellence-everywhere>.
4. Lytsenko I. O. Reformuvannia serednioi osvity Velukoi Britanii naprykintsi XX – na pochatku XX stolittia [Reforms of Secondary Education in Britain at the End of XX – the Beginning of XXI Century] / I. O. Lytsenko // Young Scientist. – 2016. – № 12 (39). – S. 461–464.
5. Miliband D. Choice and voice in personalised learning / D. Miliband // Innovating to learn, Learning to innovate. – Paris : OECD Publications, 2008. – P. 21–30.
6. Haraschuk K. V. Strukturni reformy v systemi zahal'noi serednoi osvity Velykoi Britanii [Structural Reforms in the System of General Secondary Education in Modern Great Britain] : [monografiia] / K. V. Haraschuk. – Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU imeni I. Franka, 2014. – 158 s.
7. Nova shkola : prostir osvity mozhливosti / L. Hrinevich, O. Yelkin, S. Kalashnikova ta in. ; za red. M. Hrishchenka [New School : Extension of Educational Possibilities] [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://mon.gov.ua/Новини2016/08/21/2016-08-17-3-.pdf>.
8. Kontsepsiia profil'noho navchannia v starshii shkoli : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy No. 1456 vid 21 zhovtnia 2013 [Conception of Profile Training in the Senior School] (Ministry of Education and Science of Ukraine Order No.1456 of 21 October 2013) [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/37784/.
9. Hargreaves D. H. Personalising learning : Next steps in working laterally / D. H. Hargreaves. – London : Specialist schools Trust, 2004. – 128 p.

Гаращук К. В. Значение британского опыта структурного реформирования системы общего среднего образования для украинской школы.

В статье доказано, что реформирование отечественного школьного образования будет эффективнее, если учитывать позитивный зарубежный опыт в этой сфере. На примере реформаторской деятельности британских правительств конца XX – начала XXI в. показано, как последовательное структурное реформирование привело к существенному улучшению в системе общего среднего образования. Выявлено, что перспективными для украинского образования являются диверсификация среднего образования с соблюдением равных образовательных возможностей и социальной справедливости; практическое осуществление персонализации обучения; развитие инновационных школьных сетей; преобразования школы в центр общественной жизни путем предоставления обществу образовательных и социальных услуг.

Ключевые слова: образовательная реформа, структурное реформирование среднего образования, инновационные школьные сети, диверсификация среднего образования, образовательный выбор, персонализация обучения, инновационный потенциал, мультиакадемический траст.

Haraschuk K. V. The Importance of British Experience of Structural Reforming of the System of Secondary Education for Ukrainian Schooling.

A large-scale reformation of Ukrainian schooling aimed at organizing modern educational process more efficiently and providing better services, thereby enhancing the competitiveness of each individual school and the education system as a whole, can benefit to a great extent from significant foreign experience. The article focuses on notable productive restructuring of British secondary education, which resulted in the essential raising standards in this sphere of the last decades, and therefore can be of special interest for Ukrainian educators. An attempt is made to analyze general results of structural reforming of secondary education in Great Britain at the end of XX – the beginning of XXI century. The possibilities of their creative implementation in Ukrainian schooling are considered. The investigation presupposed the use of the following methods: generalization, analysis, synthesis, comparison and generalization in the process of education documents study; typological and component analysis methods to define the specific activity of innovative schools in Britain; method of scientific extrapolation to define the innovative potential of British reforms for further development of Ukrainian secondary education. One of the major factors of successful reforming of secondary education in Great Britain is the consistency of schooling policy during the chain of political cycles. The awareness of British statesmen of the necessity to follow the consistent continuity of reforming processes is

pointed out. The analysis of practical results of British education reforms reveals a range of perspectives for Ukrainian schooling: extending diversification in secondary education, developing a more diverse spectrum of schools with equal access to education and social justice; practical implementing of personalized studying; extending innovative school network (a complex of educational establishments united by the common innovative idea and activity which is aimed at the increase of the teaching and educational process efficiency); considering networks as an effective way of innovative educational development management under the conditions of the decentralization processes; transforming schools into the centre of community life by means of extended educational and social services. Further research of the issue can be focused on the problems and results of implementing the policies of the DfE's White Paper 'Educational excellence everywhere'.

Key words: *school reform, structural reforming of secondary education, innovative school network, diversification of secondary education, educational choice, personalized studying, innovative potential, multi-academy trust.*